

บทที่ 2

ลักษณะทั่วไปของวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์

การวิเคราะห์หลักทรัพย์และการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักทรัพย์หรือความเหมาะสมในการลงทุนในหลักทรัพย์เป็นหน้าที่หลักที่สำคัญประการหนึ่งของการประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ดังนั้น สาระสำคัญที่จะต้องพิจารณาก่อนจะวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในการควบคุมและกำกับดูแลผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนในหลักทรัพย์ คือ ลักษณะทั่วไปของวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ซึ่งการพิจารณาในส่วนนี้จะทำให้ทราบถึงที่มาของวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ความหมายของวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ลักษณะงาน บทบาทหน้าที่ จรรยาบรรณ และหลักปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ตามแนวทางที่กำหนดโดยสถาบันควบคุมวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ในประเทศอันจะเป็นประโยชน์แก่การพิจารณามาตรการทางกฎหมายและวิเคราะห์ปัญหาในการควบคุมและกำกับดูแลนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการลงทุนในหลักทรัพย์แก่นักลงทุนในบทต่อไป

1. ที่มาของวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์

เนื่องจากความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการซื้อขายหลักทรัพย์ขึ้นอยู่กับราคา ที่เปลี่ยนแปลงขึ้นลงในแต่ละวัน ซึ่งราคาหลักทรัพย์จะถูกกำหนดจากปัจจัยต่างๆ มากมาย ได้แก่ ผลการดำเนินงานของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ ภาวะเศรษฐกิจ การเมือง การเงิน ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้งข่าวลือ เป็นต้น ดังนั้น การรับรู้ข่าวสารที่เป็นตัวกำหนดราคาหลักทรัพย์ ดังกล่าวจึงมีความสำคัญ อันอาจหมายถึง ผลกำไรมหาศาล หรือการล้มเหลวขาดทุน

นักลงทุนที่จะประสบความสำเร็จในการลงทุนในหลักทรัพย์ต้องรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์อย่างเพียงพอเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุน ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ในแต่ละวันมีจำนวนมาก นอกจากข้อมูลด้านการเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์แล้วยังประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานของหลักทรัพย์ ข้อมูลทางเทคนิค ผลประกอบการ ข้อมูลด้านภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ข่าวลือ เป็นต้น จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักทรัพย์เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการกลั่นกรองข่าวสารและวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักวิชาการและ

สถานการณ์ในขณะนั้นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่สุดสำหรับการตัดสินใจลงทุนอย่างมีเหตุผลของนักลงทุน และช่วยให้สามารถลดความเสี่ยงในการลงทุนในหลักทรัพย์ได้ระดับหนึ่ง นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความมั่นใจว่าเงินที่ลงทุนในหลักทรัพย์นั้นจะสามารถสร้างผลตอบแทนในอนาคตได้มากกว่าการนำเงินดังกล่าวไปฝากธนาคาร

วิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ถือกำเนิดขึ้นในต่างประเทศ และได้รับการยอมรับนับถือยกย่องจากคนในสังคมเป็นระยะเวลาอันยาวนาน แต่สำหรับประเทศไทยวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์เพิ่งเป็นที่รู้จักและให้ความสำคัญเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา ซึ่งนักวิเคราะห์ส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานอยู่ในฝ่ายวิเคราะห์หลักทรัพย์ ฝ่ายค้าหลักทรัพย์ และฝ่ายที่ปรึกษาการลงทุน โดยจะมีหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสถานะเศรษฐกิจ สถานะแวดล้อมทางธุรกิจของหลักทรัพย์ และพยากรณ์ผลการดำเนินงาน ประเมินมูลค่าหรือราคาอย่างมีหลักเกณฑ์ในช่วงเวลาที่จะทำการวิเคราะห์ อีกทั้งให้คำแนะนำการลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์ กำหนดสัดส่วนการลงทุนในหลักทรัพย์แต่ละประเภทตามวัตถุประสงค์ ข้อจำกัด และความเสี่ยงที่กำหนด

2. ความหมาย

จากการศึกษาบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันไม่ปรากฏว่ามีการให้คำนิยามแก่วิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์แต่ประการใดจะมีก็แต่เพียงการให้นิยามแก่ธุรกิจหลักทรัพย์บางประเภท ซึ่งนักวิเคราะห์หลักทรัพย์เข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักทรัพย์ และการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการลงทุนซื้อขายหลักทรัพย์ ได้แก่ ธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ และประเภทการเป็นที่ปรึกษาการลงทุน*

* ในส่วนของพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2517 ก่อนการแก้ไขพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2527 และภายหลังการแก้ไข โดยพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2527 ไม่ปรากฏว่ามีการให้คำนิยามแก่วิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ รวมถึงกิจการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ และกิจการที่ปรึกษาการลงทุนแต่ประการใด

ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ.2522 มาตรา 4 ได้ให้บทนิยามคำว่า “ธุรกิจหลักทรัพย์” “กิจการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์” และ “กิจการที่ปรึกษาการลงทุน” ไว้ดังนี้*

“ธุรกิจหลักทรัพย์” หมายความว่า ธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทดังต่อไปนี้

- (1) กิจการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์
- (2) กิจการค้ำหลักทรัพย์
- (3) กิจการที่ปรึกษาการลงทุน
- (4) กิจการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์
- (5) กิจการจัดการลงทุน
- (6) กิจการอื่นเกี่ยวกับหลักทรัพย์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“กิจการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์” หมายความว่า กิจการเป็นนายหน้า หรือตัวแทนซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ให้แก่บุคคลอื่น โดยได้รับค่านายหน้าหรือบำเหน็จเป็นการตอบแทนเป็นทางค้ำปกติ

“กิจการที่ปรึกษาการลงทุน” หมายความว่า กิจการให้คำแนะนำแก่ประชาชนไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อมเกี่ยวกับคุณค่าของหลักทรัพย์ หรือความเหมาะสมในการลงทุนหรือซื้อหรือขายหลักทรัพย์ใดๆ เป็นทางค้ำปกติ ทั้งนี้ โดยได้รับค่าบริการหรือบำเหน็จเป็นการตอบแทนสำหรับการนั้น

ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ และการเป็นที่ปรึกษาการลงทุน ดังนี้

“การเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์” หมายความว่า การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนเพื่อซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ให้แก่บุคคลอื่นเป็นทางค้ำปกติโดยได้รับค่านายหน้า ค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น

“การเป็นที่ปรึกษาการลงทุน” หมายความว่า การให้คำแนะนำแก่ประชาชนไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมเกี่ยวกับคุณค่าของหลักทรัพย์หรือความเหมาะสมในการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์นั้น หรือที่เกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ใดๆ เป็นทางค้ำปกติ ทั้งนี้ โดยได้รับ

* ยกเลิกโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535

ค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น แต่ไม่รวมถึงการให้คำแนะนำแก่ประชาชนในลักษณะที่ คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

ทั้งนี้ การประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ และการเป็นที่ปรึกษาการลงทุนจะกระทำได้อีกเมื่อได้จัดตั้งในรูปบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด หรือเมื่อเป็นสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายอื่น โดยจะต้องได้รับใบอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทดังกล่าวได้ โดยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนดโดยเคร่งครัด

ในทางวิชาการมีการให้คำจำกัดความวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ที่หลากหลาย สถาบันทางวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ รวมถึงนักวิชาการได้นิยามความหมายของวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ไว้แตกต่างกันออกไปตามความถนัดและวัตถุประสงค์ของแต่ละคน อาทิเช่น

“นักวิเคราะห์” หมายถึง นักวิเคราะห์ทางการเงิน นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ผู้จัดการกองทุน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจลงทุน โดยเป็นผู้ที่รวบรวมและประมวลข้อมูลที่เกิดขึ้น และเป็นผู้ที่สื่อข้อมูลและผลการวิเคราะห์นั้นให้กับผู้อื่น ทั้งนี้ นักวิเคราะห์จะเกี่ยวข้องกับหน้าที่หลักอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมดดังต่อไปนี้

1. พยากรณ์ หรือรวบรวมข้อมูลหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสถานะเศรษฐกิจและสถานะแวดล้อมทางธุรกิจทั่วไปสำหรับช่วงเวลาที่ทำกรวิเคราะห์
2. กำหนดชนิดและประเภทของสินทรัพย์ที่ได้รับผลกระทบจากทิศทางของเศรษฐกิจและธุรกิจ และเปรียบเทียบความน่าสนใจของหลักทรัพย์แต่ละประเภท
3. พยากรณ์ผลการดำเนินงาน ประเมินมูลค่าหรือราคาหลักทรัพย์อย่างมีหลักเกณฑ์ โดยวิเคราะห์จากตัวแปรต่างๆ ข้อสมมติฐานที่เหมาะสม ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลและผลการวิเคราะห์ดังกล่าว การพยากรณ์อย่างมีหลักเกณฑ์อาจอาศัยตัวแบบทางคณิตศาสตร์หรือทางสถิติตามหลักสากลที่ปฏิบัติอยู่ หรือที่นักวิเคราะห์สร้างขึ้นเอง อย่างมีเหตุและผล

¹ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 มาตรา 90

4. กำหนดสัดส่วนการลงทุนในหลักทรัพย์แต่ละประเภทตามวัตถุประสงค์ ข้อจำกัด ตลอดจนความเสี่ยงที่ได้กำหนดไว้เพื่อกองทุนนั้นๆ²

“นักวิเคราะห์หลักทรัพย์” หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของ ปัจจัยต่างๆ และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงปัจจัยเหล่านั้นต่อตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์โดย ทำหน้าที่รวบรวมและประมวลข้อมูลที่เกิดขึ้น และเป็นผู้ที่สื่อข้อมูลและผลการวิเคราะห์ให้กับผู้อื่น ได้อย่างสมเหตุสมผล และมีหลักเกณฑ์³

“นักวิเคราะห์หลักทรัพย์” เป็นผู้ที่มีความชำนาญทางข่าวสารรายงานและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับหลักทรัพย์โดยผ่านการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีและเป็นเวลานาน ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับหลักทรัพย์ เสนอข้อสนเทศซึ่งเป็นข้อเท็จจริงของหลักทรัพย์ พรรณนาถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับ หลักทรัพย์ ผลการดำเนินงาน ตลอดจนฐานะการเงินของผู้ออกหลักทรัพย์ให้แก่ผู้ลงทุนทราบ ทุกะยะ เลือกเฟ้นหลักทรัพย์ และให้คำแนะนำแก่ผู้ที่จะลงทุนหรือผู้ที่ลงทุนอยู่แล้วว่าควรลงทุน ในหลักทรัพย์ใด และวิจารณ์หลักทรัพย์ วิเคราะห์บริษัทที่ออกหลักทรัพย์ถึงผลการดำเนินงาน การบริหารงาน นโยบายการจ่ายเงินปันผล ตลอดจนแผนงานในอนาคต พร้อมทั้งพยากรณ์ สถานการณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคตจากการสังเกตเหตุการณ์ในอดีต⁴

นอกจากนี้นักวิชาการบางท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักทรัพย์ไว้ดังนี้

“การวิเคราะห์หลักทรัพย์” เป็นสิ่งที่ผู้ลงทุนจำต้องทำเพื่อหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ตัวหลักทรัพย์ที่จะลงทุนว่าเป็นหลักทรัพย์ที่น่าสนใจที่จะลงทุนหรือไม่ หากน่าสนใจแล้วถ้าจะจ่าย ซื้อควรจ่ายซื้อในราคาเท่าใด และเพื่อประเมินผลตอบแทนที่คาดว่าจะได้ และความเสี่ยงที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นจากการลงทุน การวิเคราะห์หลักทรัพย์จึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลแล้วนำมา

² สมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์, คู่มือจรรยาบรรณและหลักปฏิบัติวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์, พิมพ์ครั้งที่ 2, (2538), หน้า 1.

³ สิทธิพร ตันปัทมดิลก, “การคัดเลือกข่าวสารของนักวิเคราะห์ในบริษัทสมาชิกของ ตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาวารสารสนเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 15.

⁴ อำนาจ ลีชาติพิทย์กุล, การวิเคราะห์หลักทรัพย์, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, 2521), หน้า 18-34.

ศึกษาวิเคราะห์ตลอดจนแปลความจากข้อมูลที่ได้ เพื่อสรุปเป็นข้อคิดเห็นของผู้วิเคราะห์ที่มีต่ออนาคตของหลักทรัพย์นั้น นำมากำหนดมูลค่าตลอดจนการสร้างกลุ่มสินทรัพย์ลงทุน (Portfolio)⁵

“การวิเคราะห์หลักทรัพย์” มีความสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์ เนื่องจากเมื่อพิจารณาถึงราคาหลักทรัพย์ที่ลงทุนจะพบว่ามี การเคลื่อนไหวตลอดเวลาจึงทำให้เกิด ความเสี่ยงจากการลงทุน (Investment Risk) คิดตามมา การที่จะลดความเสี่ยงให้น้อยลงได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎี “การวิเคราะห์หลักทรัพย์” (Securities Analysis) เป็นเครื่องช่วยตัดสินใจลงทุนเพราะการที่จะลงทุนซื้อหลักทรัพย์ได้นั้น การใช้วิธีพยากรณ์ราคาหลักทรัพย์ล่วงหน้าโดยขาดทฤษฎีหรือหลักการที่ดีแล้ว ส่วนมากมักจะประสบกับการขาดทุนในที่สุด⁶

จากนิยามความหมายลักษณะธุรกิจบางประเภทที่นักวิเคราะห์หลักทรัพย์เข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 จากการให้ความหมายของนักวิชาการเกี่ยวกับวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ และจากการให้ความเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักทรัพย์ดังกล่าว อาจสรุปสาระสำคัญของการประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ได้ดังนี้

1. เป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์
2. การปฏิบัติหน้าที่ของนักวิเคราะห์หลักทรัพย์จะเกี่ยวข้องกับหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมดดังต่อไปนี้

1) รวบรวมและประมวลข้อมูลหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสถานะเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจทั่วไป รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ที่จะทำการวิเคราะห์สำหรับช่วงเวลาทำการวิเคราะห์

2) พรรณนาลักษณะของหลักทรัพย์ เสนอข้อสนเทศซึ่งเป็นข้อเท็จจริงของหลักทรัพย์ พรรณนาถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับหลักทรัพย์ ผลการดำเนินงาน ตลอดจนฐานะการเงินของผู้ออกหลักทรัพย์ให้แก่ผู้ลงทุนทราบทุกระยะ

⁵ เพชร จุมทรัพย์, หลักการลงทุน, พิมพ์ครั้งที่ 8, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537), หน้า 316.

⁶ ชนิทร์ พิทยาวิธ, ตลาดเงินในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด, 2534), หน้า 531-532.

3) กำหนดชนิดและประเภทของหลักทรัพย์ที่ได้รับผลกระทบจากทิศทางของเศรษฐกิจ การเมือง และธุรกิจ เปรียบเทียบความน่าสนใจของหลักทรัพย์แต่ละประเภท

4) วิเคราะห์และแปลความจากข้อมูลที่ได้แล้วทำการพยากรณ์ผลการดำเนินงาน ประเมินมูลค่าที่แท้จริงหรือราคาหลักทรัพย์ที่เหมาะสมกับการลงทุนอย่างแท้จริงเพื่อสรุปเป็นข้อคิดเห็นของผู้วิเคราะห์ที่มีต่ออนาคตของหลักทรัพย์นั้น ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกหุ้นหลักทรัพย์ลงทุนหรือกำหนดสัดส่วนลงทุนในหลักทรัพย์แต่ละประเภทตามวัตถุประสงค์ ข้อจำกัด ตลอดจนความเสี่ยงที่ได้กำหนดไว้

3. จะต้องมีการให้คำแนะนำแก่ผู้อื่นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมเกี่ยวกับคุณค่าของหลักทรัพย์หรือความเหมาะสมในการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ หรือที่เกี่ยวกับการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ใดๆ หรือมีการนำเสนอ หรือสื่อข้อมูลและผลการวิเคราะห์แก่ผู้อื่น

4. การวิเคราะห์และการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนในหลักทรัพย์จะต้องกระทำอย่างสมเหตุสมผล มีหลักเกณฑ์ และมีจรรยาบรรณ โดยต้องอาศัยทฤษฎี “การวิเคราะห์หลักทรัพย์” เป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจ ทั้งนี้ อาจอาศัยตัวแบบทางคณิตศาสตร์ หรือทางสถิติตามหลักสากลที่ปฏิบัติอยู่หรือที่นักวิเคราะห์สร้างขึ้นเองอย่างมีเหตุผล

5. การประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์จะต้องทำเป็นทางค้าปกติ โดยอาจคิดค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่นหรือไม่ก็ได้

3. ลักษณะงานและหน้าที่ของนักวิเคราะห์หลักทรัพย์

3.1 ลักษณะงานของนักวิเคราะห์หลักทรัพย์

1) เป็นงานที่มีผลกระทบมากต่อสวัสดิภาพโดยรวมของประชาชน และมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

2) เป็นงานที่ต้องใช้วิชาการขั้นสูง ต้องอาศัยทฤษฎี และหลักการตามหลักสากลเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและต้องปฏิบัติตามหลักปฏิบัติของวิชาชีพเพื่อให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความถูกต้อง

3) เป็นงานที่จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกฝนอบรมทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติเป็นอย่างดีก่อนที่จะสามารถปฏิบัติงานนั้นได้

4) เป็นงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ ต้องยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ความอิสระและเป็นกลางปราศจากอคติในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ยังต้องมีความรับผิดชอบต่อประโยชน์สาธารณะอีกด้วย

สำหรับคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ในประเทศไทยนั้น ปัจจุบันยังไม่มีข้อกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์แต่ประการใด จากการศึกษาวิจัยของนายสิทธิพร ต้นปีทมดิลก พบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ส่วนใหญ่จะจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาบริหารธุรกิจและสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์⁷ เนื่องจากในการปฏิบัติงานต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ทางคณิตศาสตร์ในทางคำนวณตัวเลข และมีความรู้ทางการเงิน รายงานทางการเงินเพื่อสามารถวิเคราะห์ให้ทราบผลการดำเนินงานของบริษัทที่ออกหลักทรัพย์และสามารถนำสิ่งที่วิเคราะห์ได้มาใช้เป็นเครื่องมือเปรียบเทียบและพยากรณ์สถานการณ์ที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคตจากการสังเกตเหตุการณ์ในอดีตที่ผ่านมา

ในส่วนของการฝึกอบรมผู้ประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ในประเทศไทย ปัจจุบันสมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ (The Securities Analysts Association) ได้จัดให้มี

โครงการฝึกอบรมแก่ผู้ที่สนใจจะประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์หลายโครงการ อาทิเช่น

- โครงการอบรมหลักสูตร CFA (Chartered Financial Analyst) ของประเทศสหรัฐอเมริกา และโครงการ CISA (Certified Investment and Securities Analyst) ของสมาคมนักวิเคราะห์

⁷ สิทธิพร ต้นปีทมดิลก, “การคัดเลือกข่าวสารของนักวิเคราะห์ในบริษัทสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย,” หน้า 35-36.

* สมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ (The Securities Analysts Association) เป็นนิติบุคคลที่ไม่แสวงหากำไรก่อตั้งขึ้นโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยร่วมกับสมาคมสมาชิกตลาดหลักทรัพย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาวิชาการด้านการวิเคราะห์หลักทรัพย์และการเงิน เสริมสร้างมาตรฐานจรรยาบรรณและพัฒนาคุณภาพของนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ สนับสนุนการพัฒนากิจการของตลาดหลักทรัพย์และธุรกิจหลักทรัพย์เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศ เป้าหมายการดำเนินงาน คือ มุ่งหวังเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการอบรมและวิชาการอันเกี่ยวข้อง โดยตรงกับการวิเคราะห์การเงินและการลงทุน รวมถึงการบริหาร Portfolio เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ต้นปี 2534 โดยมี ดร. พันธุ์ สิมะเสถียร อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นนายกสมาคมฯ และมีกรรมการผู้จัดการจากบริษัทที่ชื่อเสียงเกี่ยวกับการลงทุนร่วมเป็นคณะกรรมการ

หลักสูตรที่ได้นำหลักสูตรและเนื้อหาของโครงการ CFA มาดัดแปลงเป็นภาษาไทยและปรับปรุง บางส่วนให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการณ์เศรษฐกิจ และการเงินของประเทศไทย ทั้ง 2 โครงการดังกล่าว เป็นโครงการที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลกว่า ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมและการทดสอบจนได้รับเครื่องหมายแสดงคุณวุฒิทางวิชาชีพจากสมาคมเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถและความรับผิดชอบทางวิชาชีพในระดับสูง โดยทั้ง 2 โครงการเป็นหลักสูตรต่อเนื่อง 3 ระดับ ระยะเวลาอบรมประมาณ 70 ชั่วโมงต่อระดับ

- โครงการ Mini-CISA เป็นหลักสูตรพื้นฐานทางด้านการวิจัยตลาดทุน โดยจะเน้นทางด้าน การปฏิบัติเป็นหลัก เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ จากการอบรมมาประยุกต์ในการวิเคราะห์หลักทรัพย์ขั้นพื้นฐาน โครงการนี้เหมาะสำหรับ นักวิเคราะห์หลักทรัพย์รุ่นใหม่ซึ่งยังไม่มีประสบการณ์ ระยะเวลาอบรมประมาณ 90 ชั่วโมง

- โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการและอภิปรายในหัวข้อที่น่าสนใจต่างๆ ซึ่งมีทั้งการสัมมนา เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยร่วมกับองค์กรต่างๆ ทั้งไทยและต่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้ ความรู้และเผยแพร่หลักวิชาการตลอดจนพัฒนาการที่ทันสมัยอันเกี่ยวกับเทคนิคการวิเคราะห์ หลักทรัพย์และการเงินในหมวดต่างๆ อันเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพความรู้ความชำนาญใน ด้าน การวิเคราะห์หลักทรัพย์ การลงทุนและการเงินในสาขาต่างๆ

- โครงการพบปะผู้บริหารเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นพื้นฐานเป็นการนำนักวิเคราะห์ เข้าเยี่ยมพบผู้บริหารและชมโรงงานเพื่อรับทราบข้อมูลต่างๆ อย่างเป็นทางการอันจะเป็นประโยชน์ ในการนำเสนอข้อมูลและข่าวสารของบริษัทต่างๆ แก่ผู้ลงทุนเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างมี ประสิทธิภาพ โดยจะจัดเป็นประจำประมาณเดือนละ 2 ครั้ง

ทั้งนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการต่างๆ ข้างต้นย่อมได้รับประโยชน์ในการเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ในด้านบริหารเงิน และให้ การแนะนำในการลงทุน รวมถึงจรรยาบรรณอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญและครบถ้วนต่อการประกอบ วิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ได้อย่างมีคุณภาพและคุณธรรม

3.2 หน้าที่ของนักวิเคราะห์หลักทรัพย์

ผู้ประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์มีหน้าที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ คือ มีหลักวิชาในการทำงาน ใช้ความสามารถในระดับมืออาชีพในการให้บริการผู้อื่นและปฏิบัติงาน โดยยึดถือมาตรฐานของวิชาชีพ ประกอบกับการปฏิบัติวิชาชีพอย่างมีจริยธรรมและรักษาคำสัตถ์

ของวิชาชีพโดยหลีกเลี่ยงการกระทำใดๆ ทั้งที่ผิดกฎหมายและไม่ผิดกฎหมายอันสื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นคนไม่สุจริต ฉ้อฉล หลอกลวง ไม่น่าเชื่อถือ หรือมีคุณสมบัติไม่เหมาะสมแก่การปฏิบัติวิชาชีพวิเคราะห์หลักทรัพย์

การใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพโดยทำงานอย่างมีหลักวิชานั้น หมายถึง นักวิเคราะห์หลักทรัพย์จะต้องวิเคราะห์ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนในหลักทรัพย์อย่างสมเหตุสมผลและมีหลักเกณฑ์โดยอาศัยทฤษฎี “การวิเคราะห์หลักทรัพย์” เป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจ ทั้งนี้ การวิเคราะห์หลักทรัพย์ (Security Analysis) ที่ใช้กันทั่วไปในวงการวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ มี 3 วิธี⁸ ได้แก่

1) การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน (Fundamental Analysis)

การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานเป็นการวิเคราะห์หลักทรัพย์ด้วยการมองภาวะการmarktทั่วไป โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสภาวะผลการดำเนินงานและแนวโน้มในอนาคตของบริษัท ภาวะทางการเมือง สภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต รวมถึงสภาวะอุตสาหกรรม มาวิเคราะห์เพื่อนำมาคำนวณหามูลค่าที่แท้จริงของหลักทรัพย์ (Intrinsic Value) ว่ามูลค่าที่เหมาะสมกับการลงทุนอย่างแท้จริงควรเป็นเท่าใด แล้วนำมาเปรียบเทียบกับราคาตลาด (Market Value) ที่ซื้อขายกันอยู่ในขณะนั้น⁹

ในการพิจารณาและตัดสินใจในการลงทุน เมื่อนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ได้ประเมินมูลค่าของหลักทรัพย์ที่จะลงทุนตามหลักวิชาแล้ว นักวิเคราะห์หลักทรัพย์อาจใช้หลักเหตุผล (The Rational) ประกอบการพิจารณาเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 ทาง¹⁰ คือ

(1) ถ้าพบว่าราคาตลาดสูงกว่ามูลค่าที่แท้จริง (หรือสูงกว่ามูลค่าที่ควรจะเป็น) เรียกว่า Over-priced ให้ขายหลักทรัพย์นั้นไปยังไม่ซื้อเพราะคาดว่าในไม่ช้าราคาตลาดจะต้องตกต่ำลงมาสู่ระดับมูลค่าที่ควรจะเป็น

⁸ วิกรม เกษมวุฒิ, นักลงทุนผู้ชาญฉลาด. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เบียร์ฟ้า, 2536), หน้า 50.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 52.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 53.

(2) ถ้าพบว่าราคาตลาดต่ำกว่ามูลค่าที่ควรจะเป็น แสดงว่าหลักทรัพย์นั้นมีราคาตลาดต่ำกว่ามูลค่าที่แท้จริง เรียกว่า Underpriced ให้ตัดสินใจซื้อหลักทรัพย์ดังกล่าวเพราะคาดว่าในไม่ช้าราคาตลาดจะสูงขึ้นมาเท่ากับมูลค่าที่ควรจะเป็น

(3) ถ้าราคาตลาดเท่ากับมูลค่าที่ควรจะเป็นก็ไม่จำเป็นต้องทำการซื้อขายให้รอดูสถานการณ์ตลาดว่าจะเป็นไปได้ในทิศทางใดแล้วจึงค่อยตัดสินใจตามเหตุการณ์ที่เหมาะสมต่อไป

ขั้นตอนในการวิเคราะห์หลักทรัพย์ด้วยปัจจัยพื้นฐานมี 4 ขั้นตอน¹¹ ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์การเมือง (Political Analysis)

การวิเคราะห์การเมืองเป็นการวิเคราะห์ถึงภาวะทางการเมืองในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อดูว่าการเปลี่ยนแปลงจะเป็นปัจจัยเกื้อกูลหรือเป็นอุปสรรคต่อประชาชนและธุรกิจ ผลการวิเคราะห์ทำให้ผู้ลงทุนสามารถประเมินว่าภายใต้นโยบายของรัฐบาลที่เปลี่ยนแปลงไปจะมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และกิจการของบริษัทที่ผู้ลงทุนสนใจจะลงทุนซื้อหลักทรัพย์นั้นอย่างไรบ้าง

2. การวิเคราะห์เศรษฐกิจ (Economic Analysis)

การวิเคราะห์เศรษฐกิจเป็นการวิเคราะห์ถึงภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อดูว่าจะมีผลกระทบต่อภาวะอุตสาหกรรมต่างๆ และสถานะของตลาดหุ้นโดยส่วนรวมอย่างไรบ้าง ผลการวิเคราะห์จะทำให้ผู้ลงทุนกำหนดจังหวะเวลาได้ว่าควรลงทุนเมื่อใด

3. การวิเคราะห์อุตสาหกรรม (Industry Analysis)

การวิเคราะห์อุตสาหกรรมเป็นการวิเคราะห์ถึงภาวะอุตสาหกรรมเพื่อดูแนวโน้มว่าอัตราการเจริญเติบโตในอนาคตจะเป็นอย่างไร ผลการวิเคราะห์ทำให้ผู้ลงทุนสามารถตัดสินใจเลือกอุตสาหกรรมที่ได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

4. การวิเคราะห์บริษัท (Company Analysis)

การวิเคราะห์บริษัทเป็นการวิเคราะห์ถึงสถานะผลการดำเนินงานและแนวโน้มในอนาคตของกิจการเป้าหมายโดยเน้นในการหาแนวโน้มของการเจริญเติบโตในอนาคตเพื่อนำมาคำนวณหามูลค่าที่แท้จริงของหุ้น ผลการวิเคราะห์ทำให้ผู้ลงทุนทราบว่า บริษัทมีสภาพความเสี่ยงทางธุรกิจและทางการเงินมากน้อยเพียงใด

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 53-115.

การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานต้องตั้งอยู่บนปรัชญาพื้นฐานความเชื่อ (Philosophy) ว่า การเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์จะต้องมีรูปแบบ (Pattern) นั่นคือ ราคาของหลักทรัพย์จะต้องมีการเคลื่อนไหวอยู่ระหว่างสิ่งที่เราเรียกว่า ราคาสูงเกินไป (Overpriced) มาสู่มูลค่าที่ควรจะเป็น (Intinsic Value) และเชื่อว่าจะเคลื่อนไหวจากราคาต่ำเกินไป (Underpriced) มาสู่มูลค่าที่ควรจะเป็น (Intrinsic Value) ดังนั้น ความถูกต้องของการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานจึงตั้งอยู่บนข้อสมมุติฐานว่า ตลาดบางครั้งมันไม่มีประสิทธิภาพ (ตลาด Inefficient) ซึ่งหมายความว่า ราคามันไม่ได้สอดคล้องถึงความเป็นจริง บางครั้งมันสูงไปบางครั้งมันต่ำไป ทำให้นักวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานต้องติดตามหามูลค่าที่แท้จริงของหุ้น และประมาณมูลค่าให้ทันต่อเหตุการณ์ตลอดเวลา โดยพร้อมที่จะให้คำแนะนำซื้อหรือขายหลักทรัพย์แก่ลูกค้าของคนเสมอ¹²

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องมูลค่าของหุ้นไม่มีคำตอบสุดท้ายที่ถือเป็นที่สุด ผู้เชี่ยวชาญการวิเคราะห์หลักทรัพย์แต่ละคนต่างมีผลสรุปแตกต่างกันออกไป และในเพียงช่วงเวลาถัดไปก็จะเปลี่ยนแปลงความเห็นของคนไปเนื่องจากภาวะการณ์ได้เปลี่ยนไปแล้ว อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ไม่ได้มาจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยพื้นฐานเพียงอย่างเดียว ยังมีสภาพตลาด อุปสงค์อุปทาน และจิตวิทยาของนักลงทุนเข้ามาเป็นปัจจัยที่จะต้องคำนึงถึงอยู่เสมอด้วย ดังนั้น ข้อผิดพลาดในการประเมินมูลค่าที่แท้จริงของหุ้นจึงเกิดขึ้นได้เนื่องจากสาเหตุ 3 ประการ¹³ คือ

- 1) นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
- 2) นักวิเคราะห์หลักทรัพย์มิได้ทำการวิเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วนกับข้อมูลที่มีอยู่
- 3) ตลาดกำลังอยู่ในภาวะขาดสมดุลชั่วคราว ซึ่งอาจเกิดจากกระแสตื่นการเก็งกำไรครั้งใหญ่หรือความตื่นตระหนกในการขึ้นลงของราคาอย่างรุนแรง ซึ่งจะทำลายความสัมพันธ์ที่มีเหตุผลระหว่างราคาตลาดและมูลค่าที่แท้จริงของหุ้น

2) การวิเคราะห์ทางเทคนิค (Technical Analysis)

การวิเคราะห์ทางเทคนิคเป็นการศึกษาถึงลักษณะการเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์หรือปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นในอดีต เพื่อศึกษาและพยากรณ์ถึง

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 128-130.

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 131.

แนวโน้มราคาที่จะเป็นในอนาคต และจะได้นำมาช่วยในการตัดสินใจจัดเวลาซื้อและขายหุ้นของผู้ลงทุนต่อไป¹⁴

การวิเคราะห์ตามวิธี Technical Analysis มีปรัชญาพื้นฐานความเชื่อ (Philosophy) และมีการยอมรับว่าการเคลื่อนไหวของราคาหุ้นนั้นมีรูปแบบ (Pattern) นั่นคือ ราคาของหลักทรัพย์ จะมีการเคลื่อนไหวจากสิ่งทีเรียกว่า สัญญาณซื้อ (Buy Signal) ขึ้นไปสู่สัญญาณขาย (Sell Signal) หรือเคลื่อนไหวจากสัญญาณขาย (Sell Signal) ลงมาสู่สัญญาณซื้อ (Buy Signal) หรือเรียกในทางเทคนิคคือ รูปแบบการเคลื่อนไหวของราคาหุ้นตามปรัชญาการวิเคราะห์ทางเทคนิคจะอยู่ระหว่างแนวหนุน* (Support Level) กับแนวต้าน** (Resistance Level)¹⁵ นอกจากนี้ ปรัชญาของการวิเคราะห์ทางเทคนิคยังยึดถือหลักของอุปสงค์และอุปทาน (Demand & Supply Schedules) นั่นคือ ราคาหลักทรัพย์ต่างๆ จะถูกกำหนดขึ้นโดยอุปสงค์และอุปทาน¹⁶ ส่วนข้อสมมุติฐานของปรัชญาการวิเคราะห์ทางเทคนิคจะเหมือนกับการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน นั่นคือ เชื่อว่าตลาดต้องไม่มีประสิทธิภาพ

ปัจจัยสำคัญที่ใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์ทางเทคนิคมี 2 ตัว¹⁷ คือ

- (1) ราคาหุ้น (Price)
- (2) ปริมาณการซื้อขาย (Volume)

¹⁴ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, “การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน,” เอกสารในการอบรมหลักสูตรหลักการลงทุนในหลักทรัพย์ รุ่น 1/2539 เสนอที่โรงแรมโนโวเทล สยามสแควร์ กรุงเทพฯ 20-22 มีนาคม 2539. (อัคราณา)

* แนวหนุน (Support Level) คือ ระดับแนวหนุน (เป็นแรงซื้อ) หมายความว่า เมื่อหุ้นได้ตกต่ำมาถึงระดับนี้แล้วก็จะมีแรงซื้อเข้ามารองรับ มีคนต้องการซื้อเยอะพอที่จะหนุนราคาหุ้นให้ไม่ตกต่ำไปกว่านี้ แต่ราคาจะหยุดตกและเริ่มมีแนวโน้มสูงขึ้นในเวลาต่อมา

** แนวต้าน (Resistance Level) คือ ระดับแนวต้าน (เป็นแรงขาย) หมายถึง ระดับราคาที่กำลังขึ้นจะถูกต้านด้วยความกดดันจากแรงขายมากเพียงพอที่จะหยุดราคาหุ้นไม่ให้ขึ้นสูงไปกว่านั้นได้แต่ราคาจะเริ่มมีแนวโน้มต่ำลงในเวลาต่อมา

¹⁵ วิกรม เกษมวุฒิ, นักลงทุนผู้ชาญฉลาด, หน้า 155-156.

¹⁶ อำนวย ลีชาติพิชญกุล, การวิเคราะห์หลักทรัพย์, หน้า 398.

¹⁷ วิกรม เกษมวุฒิ, นักลงทุนผู้ชาญฉลาด, หน้า 157.

เครื่องมือการวิเคราะห์ทางเทคนิคซึ่งใช้วัดอุปสงค์และอุปทาน และใช้ในการพยากรณ์ราคาหลักทรัพย์มีหลายอย่าง อาทิเช่น

- ทฤษฎีของ Dow (The Dow Theory) ได้แบ่งการเคลื่อนไหวเป็น 3 ลักษณะ คือ การเคลื่อนไหวที่แคบๆ เป็นรายวัน การเคลื่อนไหวระยะสั้นๆ จาก 2 สัปดาห์ถึงเดือน และการเคลื่อนไหวระยะยาวทำให้ได้เส้นแสดงแนวโน้มของราคาหุ้น ถ้ามีแนวโน้มไปทางที่สูงขึ้นๆ เรียกว่า เกิดตลาดกระทิง (Bull Market) แต่ถ้ามีแนวโน้มต่ำลงและราคาหุ้นเป็นไปในทิศทางที่ต่ำลง เรียกว่า เกิดตลาดหมี (Bear Market)

- แผนภูมิ ในการวิเคราะห์ทางเทคนิคโดยใช้แผนภูมินั้นเป็นการนำความเคลื่อนไหวของราคาหุ้นต่างๆ และดัชนีตลาดมาเขียนเป็นแผนภูมิ โดยจะใช้แผนภูมิพื้นฐาน 3 แบบ คือ แผนภูมิเส้น (Line Chart) แผนภูมิแท่ง (Bar Chart) และแผนภูมิจุดและเครื่องหมาย (Point and Figure Chart) ทั้งนี้ นักวิเคราะห์ทางเทคนิคจะพยายามอธิบายแผนภูมิที่สร้างขึ้นในแต่ละแบบ เพื่อชี้ทิศทางการเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์ในอนาคต

- การเขียนแผนภูมิปริมาณหุ้นที่ซื้อขาย โดยนักวิเคราะห์หลักทรัพย์จะเฝ้าติดตามปริมาณหุ้นที่ซื้อขายในแต่ละวันอย่างใกล้ชิด เมื่อราคาหุ้นเกิดการเคลื่อนไหว นั่นก็หมายความว่าอุปสงค์และอุปทานได้เคลื่อนที่ไปสู่จุดดุลยภาพใหม่ในวันที่มีการเคลื่อนไหวแล้ว ดังนั้น ถ้าปริมาณหุ้นสูงขึ้นเกิดขึ้นในวันซึ่งราคาหุ้นเปลี่ยนแปลงขึ้น เราเรียกสัญญาณนี้ว่า Bullish (ภาวะกระทิง) แต่ถ้าปริมาณหุ้นสูงขึ้นเกิดขึ้นในวันซึ่งราคาหุ้นลดต่ำลง เราเรียกสัญญาณนี้ว่า Bearish (ภาวะหมี)

3) การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีตลาดที่มีประสิทธิภาพ (Efficient Market Hypothesis) หรือเรียกย่อว่า EMH

การวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีตลาดที่มีประสิทธิภาพเชื่อว่า มูลค่าที่ควรจะเป็นของหุ้นย่อมเท่ากับราคาตลาดเสมอ โดยสมมติว่าตลาดหลักทรัพย์มีการแข่งขันสมบูรณ์และเป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพ ฉะนั้น การลงทุนในหลักทรัพย์จึงไม่ต้องใช้หลักการใดๆ ทั้งสิ้น¹⁸ เนื่องจากตลาดมีข้อมูลที่ทันสมัย ราคาของหลักทรัพย์จะสะท้อนข้อมูลที่มีอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับราคาและปริมาณซื้อขายหลักทรัพย์ในอดีต ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องของบริษัท ข้อมูลประเภทที่เฉพาะ Insider

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 50.

เท่านั้น ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นต้องทำการวิเคราะห์หลักทรัพย์เพื่อพยากรณ์และทำนายราคาหุ้นแต่อย่างใด

นอกจากผู้ประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์มีหน้าที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพโดยทำงานอย่างมีหลักวิชาแล้ว นักวิเคราะห์หลักทรัพย์จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในวิชาชีพของตนอย่างมีความรับผิดชอบ คือ มีจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนด้วย

4. จรรยาบรรณและหลักปฏิบัติวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์

4.1 จรรยาบรรณของวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์

จรรยาบรรณ หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบวิชาชีพแต่ละวิชาชีพกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของสมาชิกและวงการวิชาชีพนั้น ซึ่งอาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้¹⁹

จรรยาบรรณเกิดจากความต้องการ โดยสมัครใจของกลุ่มผู้ที่อยู่ภายในวงวิชาชีพนั่นเอง ที่ร่วมกันสร้างจรรยาบรรณสำหรับวิชาชีพของตนขึ้นมาควบคุมกันเอง โดยเห็นว่าจรรยาบรรณมีคุณประโยชน์ทั้งต่อผู้ประกอบวิชาชีพเองและต่อผู้รับบริการ นั่นคือ การมีจรรยาบรรณจะสร้างความภูมิใจในตัวผู้ประกอบวิชาชีพเอง และช่วยให้ไม่ต้องทำตามคำสั่งที่ไม่ถูกต้องของนายจ้างหรือ ผู้บังคับบัญชา ทำให้ได้รับความไว้วางใจจากผู้รับบริการจากวิชาชีพนั้นว่า ผู้ประกอบวิชาชีพจะรักษาประโยชน์ของผู้รับบริการเหนือสิ่งอื่นใด นอกจากนี้การมีจรรยาบรรณยังเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมอีกด้วย คือ สังคมไว้วางใจสถาบันวิชาชีพต่างๆ ให้ทำหน้าที่ของตนอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมได้ และรัฐสามารถเปลี่ยนบทบาทของตนจากการควบคุมมาเป็นการกำกับและส่งเสริมให้วิชาชีพนั้นทำประโยชน์ต่อสังคมมากที่สุดเพราะสถาบันวิชาชีพสามารถควบคุมกันเอง ได้ซึ่งก่อให้เกิดความยืดหยุ่นกว่าการควบคุมด้วยกฎหมาย และรัฐสามารถประหยัดเงินค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบและควบคุมอีกด้วย

¹⁹ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525, หน้า 212.

เนื่องจากจรรยาบรรณมีประโยชน์ทั้งต่อผู้ประกอบการวิชาชีพเอง ต่อผู้รับบริการ และต่อสังคมส่วนรวมหลายประการ ในวงการวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์เองก็ได้ตระหนักถึงคุณประโยชน์ของจรรยาบรรณว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์²⁰ นั่นคือ

1. ส่งเสริมวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือ ทั้งในวงการธุรกิจและสังคมทั่วไป
2. ส่งเสริมธุรกิจหลักทรัพย์ให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือในสังคมทั่วไป
3. ควบคุมมาตรฐานการทำงาน คุณภาพ ปริมาณงาน และการให้บริการแก่ลูกค้าและนายจ้าง
4. ส่งเสริมคุณธรรมของนักวิเคราะห์หลักทรัพย์
5. ส่งเสริมจริยธรรมระหว่างนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ด้วยกัน

ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2535 ทางสมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์จึงได้เริ่มจัดทำคู่มือจรรยาบรรณและหลักปฏิบัติวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของนักวิเคราะห์ให้มีมาตรฐานเท่าเทียมกับต่างประเทศ โดยทางสมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ได้ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการและนำจรรยาบรรณ หลักปฏิบัติวิชาชีพ และมาตรฐานของนักวิเคราะห์หลักทรัพย์จากองค์กรต่างๆ ทั่วโลกมาพิจารณา และได้ตกลงใช้จรรยาบรรณและหลักปฏิบัติวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ของสถาบัน Association for Investment and Management Research (AIMR) แห่งสหรัฐอเมริกาเป็นพื้นฐาน เนื่องจากกฎข้อบังคับและระเบียบต่างๆ ของ AIMR นั้นเป็นที่ยอมรับทั่วโลกและใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ซึ่งได้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องต่อสถานการณ์ทั่วโลกหลายครั้งแล้ว

สำหรับจรรยาบรรณและหลักปฏิบัติวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ของประเทศไทยนั้น คณะอนุกรรมการ ได้ใช้หนังสือ Standards of Practice Handbook พิมพ์ครั้งที่ 5 ของสถาบัน AIMR มาปรับปรุงให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศไทย เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ เพราะระบบและการปฏิบัติงานของตลาดหลักทรัพย์ทั่วโลกมีความแตกต่าง

²⁰ สมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์, คู่มือจรรยาบรรณและหลักปฏิบัติวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์.

กันไปตามความเหมาะสมในบางเรื่องของแต่ละประเทศนั้นๆ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับตลาดเงินของประเทศไทย

ในเรื่องจรรยาบรรณของวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ทางสมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ได้นำหลักการสากลของทุกวิชาชีพมาปรับประยุกต์ใช้ในวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ซึ่งประกอบด้วยหลักการ 4 ประการ²¹ ได้แก่

1. มีความรู้ความสามารถ คือ ปฏิบัติวิชาชีพอย่างได้ผลดี มีประสิทธิภาพ
2. มีมาตรฐาน คือ ปฏิบัติวิชาชีพโดยยึดถือมาตรฐานของวิชาชีพของตน
3. มีจริยธรรม คือ ปฏิบัติวิชาชีพอย่างซื่อตรง สุจริต และยุติธรรม
4. มีศักดิ์ศรี คือ ปฏิบัติวิชาชีพและดำเนินชีวิตอย่างรักษาเกียรติ ไม่ประพฤติดนให้เป็นที่ดูหมิ่นแก่วิชาชีพตน

จากหลักสากลของวิชาชีพ 4 ประการ ทำให้เกิดจรรยาบรรณของวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ 9 ประการ²² ได้แก่

1. มีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ (Competence)
นักวิเคราะห์หลักทรัพย์พึงมีและดำรงไว้ซึ่งความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ คือ มีหลักวิชาในการทำงาน ใช้ความสามารถในระดับมืออาชีพในการให้บริการผู้อื่น และหมั่นศึกษาเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางวิชาชีพของตน
2. ยึดถือและปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ (Compliance & Professional Standards)
การปฏิบัติวิชาชีพวิเคราะห์หลักทรัพย์อย่างมีมาตรฐาน หมายถึง การวิเคราะห์หลักทรัพย์อย่างถูกต้องตามหลักวิชาและตามแนวทางที่วงวิชาชีพกำหนด เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการมากที่สุด โดยใช้เวลาและทรัพยากรน้อยที่สุดและมีผลเสียตามมาน้อยที่สุด
3. ละเอียดรอบคอบและรับผิดชอบ
นักวิเคราะห์หลักทรัพย์พึงปฏิบัติงานโดยเต็มกำลังความสามารถของตนด้วยความระมัดระวังและละเอียดถี่ถ้วน ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของความมีเหตุผลและมีข้อสนับสนุน

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 11-13.

เพียงพอ เก็บรักษาข้อมูลในการวิเคราะห์ไว้เพื่อแสดงที่มาและความมีเหตุมีผลในผลงานของตนได้ และพยายามนำเสนอผลงานอย่างชัดเจน โดยไม่นำไปสู่ความเข้าใจผิด

4. ซื่อตรงและสุจริต

นักวิเคราะห์หลักทรัพ์พึงเป็นผู้ที่เชื่อถือได้ว่าเป็นผู้มีความซื่อตรงและสุจริต ทั้งในการปฏิบัติวิชาชีพและความประพฤติส่วนตัวนอกวิชาชีพ

ในการปฏิบัติวิชาชีพ นักวิเคราะห์หลักทรัพ์พึงไม่หาทางหลีกเลี่ยงไม่ว่าจะโดยตรง หรือโดยอ้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ และจรรยาบรรณ และพึงไม่ช่วยเหลือหรือ สวมยอมให้ผู้อื่นละเมิดกฎหมายและจรรยาบรรณอีกด้วย

แม้ในขณะที่ไม่ได้ปฏิบัติวิชาชีพ นักวิเคราะห์หลักทรัพ์ก็พึงประพฤติตนในลักษณะ ที่ดำรงเกียรติ ความน่าเชื่อถือ และชื่อเสียง ทั้งของตนเองและของวิชาชีพ โดยหลีกเลี่ยงการกระทำ ใดๆ ทั้งที่ผิดกฎหมาย และไม่ผิดกฎหมายอันสื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นคนไม่สุจริต ฉ้อฉล หลอกลวง ไม่น่าเชื่อถือ ไม่ซื่อตรง ไร้วางใจไม่ได้

5. อิศระและเป็นกลาง

เนื่องจากวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพ์ต้องอาศัยความคิดเห็นของนักวิเคราะห์ หลักทรัพ์เป็นหลัก ผลสรุปที่มาจากกรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นอิสระและเป็นกลางเท่านั้นจึงมี ความน่าเชื่อถือ ในขณะที่เดียวกันนักวิเคราะห์หลักทรัพ์ย่อมไม่สามารถรักษาผลประโยชน์ของ ลูกค้านายจ้างได้เต็มที่หากไม่มีความเป็นอิสระและเป็นกลาง เนื่องจากความคิดเห็นไม่เป็นไป ตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา

6. รักษาประโยชน์ของลูกค้าและนายจ้าง

การวิเคราะห์หลักทรัพ์จะได้รับการยอมรับและความเลื่อมใสเชื่อถือว่าเป็นวิชาชีพ ที่แท้จริงนั้น ลูกค้าและนายจ้างจะต้องมีความเชื่อมั่นว่า นักวิเคราะห์หลักทรัพ์ที่ตนใช้บริการอยู่นั้น มีความซื่อสัตย์ต่อตนจะรักษาผลประโยชน์ของตนเหนืออื่นใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหนือผลประโยชน์ ของตัวนักวิเคราะห์หลักทรัพ์เอง

การที่ลูกค้าและนายจ้างจะใช้บริการของนักวิเคราะห์หลักทรัพ์อย่างได้ประโยชน์ เต็มที่นั้นจะต้องสามารถไว้วางใจนักวิเคราะห์หลักทรัพ์มากพอที่จะเปิดเผยความลับของตนหรือ มอบงานให้ทำแทนตนเองได้ ดังนั้น หากนักวิเคราะห์หลักทรัพ์ไม่ซื่อสัตย์ต่อลูกค้าและนายจ้าง ไม่ถือว่าผลประโยชน์ของลูกค้าและนายจ้างมาก่อนผลประโยชน์ของตนเอง เช่น ซื่อขายแข่งกับ ลูกค้า ก็จะทำให้เกิดการขัดกันของผลประโยชน์ และนักวิเคราะห์หลักทรัพ์ก็จะอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ อย่างไม่เป็นธรรมเหนือลูกค้าและนายจ้าง

การที่นักวิเคราะห์หลักทรัพย์มีอำนาจหน้าที่ โอกาส ข้อมูล และสิ่งอื่นๆ ซึ่งได้มา โดยการปฏิบัติงานในหน้าที่ ส่วนหนึ่งย่อมได้มาโดยใช้ทรัพยากรและเวลาของลูกค้าและนายจ้าง นักวิเคราะห์หลักทรัพย์จึงพึงใช้สิ่งเหล่านี้เพื่อประโยชน์ของลูกค้าและนายจ้างมากกว่าเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

7. รักษาความลับของลูกค้าและนายจ้าง

นักวิเคราะห์หลักทรัพย์พึงรักษาข้อมูลของลูกค้าและนายจ้างไว้เป็นความลับ ยกเว้น เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำที่ผิดกฎหมายของลูกค้าและนายจ้าง นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ไม่จำเป็นต้องช่วยปกปิดความผิดของลูกค้าและนายจ้าง

8. ยุติธรรมต่อทุกฝ่าย

ความยุติธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อผู้ใช้บริการวิชาชีพของคุณ ย่อมเป็นหัวใจสำคัญอีกข้อหนึ่งของวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ การปฏิบัติต่อลูกค้าควรเป็นไป โดยวิธีการที่เปิดเผย ยุติธรรมเสมอหน้ากัน และเป็นไปตามเงื่อนไขที่ตกลงกันไว้ เช่น การให้ คำแนะนำ การเปลี่ยนแปลงการให้คำแนะนำ และการตัดสินใจลงทุนให้แก่ลูกค้า

9. รักษาศักดิ์ศรีของวิชาชีพ

นักวิเคราะห์หลักทรัพย์พึงแสดงตนว่าเป็นนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ในโอกาสที่เหมาะสม และประพฤติตนในลักษณะที่เชิดชูเกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพ ทั้งในขณะปฏิบัติวิชาชีพและใน การดำเนินชีวิตนอกการทำงาน ในขณะที่ไม่ได้ปฏิบัติวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ก็พึงประพฤติ ตนในลักษณะที่ดำรงเกียรติ ความน่าเชื่อถือ และชื่อเสียงทั้งของตนและของวิชาชีพ โดยหลีกเลี่ยง การกระทำใดๆ ทั้งที่ผิดกฎหมายและไม่ผิดกฎหมายอันสื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นคนไม่สุจริต หรือฉล หลอกลวง ไม่น่าเชื่อถือ ไม่ซื่อตรง ไร้วางใจไม่ได้ หรือมีคุณสมบัติไม่เหมาะแก่การปฏิบัติวิชาชีพ นักวิเคราะห์หลักทรัพย์

4.2 หลักปฏิบัติวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์

เนื่องจากจรรยาบรรณวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์มีลักษณะเป็นหลักการของวิชาชีพ มากกว่าเป็นหลักปฏิบัติจึงยังขาดรายละเอียดที่จะนำไปปฏิบัติได้ ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องนำเอา หลักการสากลของวิชาชีพและจรรยาบรรณเฉพาะวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์มาปรับประยุกต์ใช้ ให้เข้ากับสภาพความเป็นจริงและความจำเป็นเฉพาะของวิชาชีพทำให้เกิดหลักปฏิบัติแห่งวิชาชีพ

นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ 9 ด้าน²³ ดังต่อไปนี้

1. การแจ้งให้นายจ้างทราบถึงจรรยาบรรณและหลักปฏิบัติวิชาชีพที่ตนต้องปฏิบัติตาม

นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาโดยตรงของตนทราบว่า ตนมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณและหลักปฏิบัติของวิชาชีพ และจะถูกลงโทษทางวินัยถ้าไม่ปฏิบัติตามนั้น

2. การปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ และจรรยาบรรณ

นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ต้องติดตามศึกษาและปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ กฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักทรัพย์ รวมทั้งจรรยาบรรณและหลักปฏิบัติวิชาชีพนี้ด้วย โดยเฉพาะกฎหมาย ข้อบังคับ และกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการห้ามหาประโยชน์จากข้อมูลภายในซึ่งคนได้ล่วงรู้มาจากการทำงาน โดยตรงหรือจากการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นในวงวิชาชีพของตนไม่ว่าการกระทำความผิดจะกระทำเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่นก็ตาม เนื่องจากการค้าหลักทรัพย์โดยใช้ข้อมูลภายในย่อมไม่เป็นธรรมต่อผู้ลงทุนอื่นๆ ที่ไม่รู้ข้อมูลภายในนั้นและอาจเกิดการขัดกันของผลประโยชน์ นอกจากนี้นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ยังต้องหลีกเลี่ยงการเข้าไปมีส่วนร่วมหรือช่วยเหลือผู้อื่นทำผิดกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับธุรกิจหลักทรัพย์ หรือจรรยาบรรณด้วย

ในกรณีนักวิเคราะห์หลักทรัพย์อยู่ในฐานะหัวหน้างาน นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ที่เป็นหัวหน้างานต้องรับผิดชอบดูแลป้องกันไม่ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาของตนฝ่าฝืนกฎหมาย และจรรยาบรรณ โดยควรวางระบบและระเบียบของหน่วยงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร และต้องหมั่นตรวจสอบดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาของตนอย่างสม่ำเสมอไม่ให้มีการฝ่าฝืนกฎหมายและจรรยาบรรณ

3. การวิเคราะห์ ให้คำแนะนำ และการซื้อขายหลักทรัพย์

นักวิเคราะห์หลักทรัพย์จะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถของตนด้วยความระมัดระวังและละเอียดถี่ถ้วน โดยอาศัยพื้นฐานของความมีเหตุมีผล และมีข้อมูลสนับสนุนอย่างเพียงพอ และต้องพยายามนำเสนอผลงานในลักษณะที่ชัดเจนและไม่นำไปสู่การเข้าใจผิด ต้องเก็บรักษาข้อมูลต่างๆ เพื่อสามารถแสดงแหล่งที่มา และความมีเหตุมีผลของผลงานของตน ทั้งนี้ นักวิเคราะห์หลักทรัพย์จะต้องแสดงความรับผิดชอบต่อผลการติดตามตรวจสอบ

ผลการวิเคราะห์ของตน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงบริการในอนาคต

การรายงานผลการวิเคราะห์ นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ต้องพยายามแสดงข้อมูลที่สำคัญและเกี่ยวข้องในการนำเสนอรายงานการวิเคราะห์ของตนและต้องแยกแยะให้เห็นอย่างชัดเจน

²³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 14.

ระหว่างข้อเท็จจริงและความเห็นในรายงานการวิเคราะห์ของตน นอกจากนี้ นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ต้องคำนึงถึงสถานภาพของผู้รับบริการและคุณสมบัติของการลงทุนที่เหมาะสมเสมอ ทั้งนี้ ในการนำเสนอผลงานของนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ต่อบุคคลต่างๆ นักวิเคราะห์หลักทรัพย์จะต้อง ไม่ลอกเลียนหรือใช้ประโยชน์จากผลงานของผู้อื่น โดยไม่อ้างอิงถึงแหล่งที่มาอย่างชัดเจน เว้นแต่ ในกรณีที่แหล่งข้อมูลนั้นเป็นที่รู้จักกันทั่วไป และได้รับการยอมรับเป็นอย่างดีและต้องเสนอข้อมูล เกี่ยวกับการบริการอย่างถูกต้องสมบูรณ์ ชัดเจน และมีความสุจริต ยุติธรรมในการปฏิบัติตนต่อ ลูกค้าและผู้ให้บริการของตน

4. การให้โอกาสลูกค้าและนายจ้างซื้อขายหลักทรัพย์ก่อนตน

นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ต้องให้โอกาสลูกค้าและนายจ้างซื้อขายหลักทรัพย์ก่อนตนเอง เพื่อว่าการซื้อขายของตนจะได้ไม่ขัดกับประโยชน์ของลูกค้าและนายจ้าง

5. การเปิดเผยการขัดกันของผลประโยชน์

นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ต้องเปิดเผยให้ผู้รับบริการทราบถึงการขัดกันของผลประโยชน์ ระหว่างตนกับผู้รับบริการในกรณีที่นักวิเคราะห์หลักทรัพย์มีหลักทรัพย์การลงทุนหรือผลประโยชน์ อื่นอันอาจเป็นเหตุให้นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ให้คำแนะนำแก่ผู้รับบริการอย่างมีอคติและไม่เป็น กลางได้ นอกจากนี้ นักวิเคราะห์หลักทรัพย์จะต้องเปิดเผยให้นายจ้างทราบถึงการขัดกันของ ผลประโยชน์ระหว่างตนกับนายจ้างอันอาจเป็นเหตุขัดขวางไม่ให้นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ปฏิบัติงาน ให้แก่นายจ้างอย่างปราศจากอคติและเป็นกลางได้

6. หลักปฏิบัติในเรื่องค่าตอบแทน

นักวิเคราะห์หลักทรัพย์จะต้องเปิดเผยให้ลูกค้าและนายจ้างทราบถึงผลประโยชน์เพิ่ม พิเศษอื่นๆ ที่ตนจะได้รับจากการทำงาน และต้องเปิดเผยให้ลูกค้าทราบถึงผลตอบแทนที่ผู้แนะนำ ได้รับจากการแนะนำให้ลูกค้ามาใช้บริการของตน นอกจากนี้ นักวิเคราะห์หลักทรัพย์จะต้องไม่รับ งานที่มีลักษณะแข่งขันกับนายจ้าง โดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร

7. หลักปฏิบัติในการติดต่อกับผู้อื่น

นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ต้องรักษาความลับของลูกค้าในกรณีที่ตนมีความรับผิดชอบอยู่ เว้นแต่จะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายของลูกค้า ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ต้องใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ที่จะรักษาความเป็นอิสระและความเป็น กลางของตนอยู่เสมอ โดยต้องพิทักษ์ผลประโยชน์ของลูกค้าอย่างเต็มที่ตามความรับผิดชอบที่ตน มีอยู่

8. การแสดงตัวในลักษณะที่เชิดชูเกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพและสมาคม

นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ต้องแสดงว่าเป็นสมาชิกของสมาคม และใช้เครื่องหมายแสดงคุณวุฒิที่สมาคมออกให้ในลักษณะที่เชิดชูเกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพและสมาคม และโดยให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องในคุณสมบัติของผู้ได้รับเครื่องหมายแสดงคุณวุฒิของสมาคมและตัวสมาคม

9. การไม่กระทำความผิดอันสื่อแสดงถึงความไม่เหมาะสมที่จะปฏิบัติวิชาชีพ

นักวิเคราะห์หลักทรัพย์จะต้องไม่ประพฤติตนเป็นปฏิปักษ์ต่อการปฏิบัติวิชาชีพโดย

ก. กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งสื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นคนไม่สุจริต ไร้วางใจไม่ได้ หรือไม่เหมาะสมกับการเป็นนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ในลักษณะอื่นๆ หรือ

ข. กระทำการใดๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้กระทำเป็นคนฉ้อฉล หลอกลวง ไม่ซื่อตรง หรือไร้วางใจไม่ได้

เมื่อพิจารณาถึงหน้าที่ จรรยาบรรณ และหลักปฏิบัติของวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ตามที่ได้มีการกำหนดไว้ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์จะต้องมีคุณสมบัติเบื้องต้น คือ ต้อง “เก่งอย่างมีมาตรฐาน และดีอย่างมีศักดิ์ศรี” นั่นคือ นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ต้องมีทั้งประสิทธิภาพและมาตรฐานทางวิชาชีพ โดยใช้ความรู้ความสามารถทำงานอย่างมีหลักวิชา อาศัยทฤษฎีการวิเคราะห์เป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นคุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถและพึงมีจรรยาบรรณและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ โดยหลีกเลี่ยงการกระทำใดๆ ทั้งที่ผิดกฎหมายและไม่ผิดกฎหมายอันสื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นคนไม่สุจริต ฉ้อฉล หลอกลวง ไม่น่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นคุณสมบัติด้านจรรยาบรรณความประพฤติ ซึ่งหากผู้ประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ขาดคุณสมบัติเบื้องต้นย่อมไม่สมควรที่จะได้เข้าทำงานในวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์อีกต่อไป

การที่ผู้ประกอบวิชาชีพนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ และหลักปฏิบัติวิชาชีพ หรือหลีกเลี่ยงการกระทำใดๆ ทั้งที่ผิดกฎหมายและไม่ผิดกฎหมายอันสื่อแสดงให้เห็นว่าไม่สุจริต ฉ้อฉล หรือหลอกลวง นอกจากจะเป็นการผิดจรรยาบรรณในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งหากนักวิเคราะห์หลักทรัพย์เป็นสมาชิกของสมาคมนักวิเคราะห์หลักทรัพย์อาจทำให้นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ต้องถูกกล่าวตักเตือน ถูกภาคทัณฑ์ หรือถูกเพิกถอนสิทธิในการใช้เครื่องหมายแสดงคุณวุฒิทางวิชาชีพที่สมาคมออกให้ เช่น Certified Investment and Securities Analyst (CISA) หรือ Chartered Financial Analyst (CFA) นอกจากนั้นยังอาจจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและกำกับดูแลนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการลงทุนในหลักทรัพย์ อาทิเช่น พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการควบคุมและกำกับดูแลตลาดทุนของ

ประเทศไทย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในการควบคุม
และกำกับดูแลนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง เป็นต้น ซึ่งจะพิจารณา
โดยละเอียดในบทต่อไป